СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 52. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 5 БЕРЕЗНЯ 1948. — No. 52. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 5, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in United States FIVE CENTS Elsewhere

ПОГОДИЛИСЯ НА ЗАВЕДЕННЯ ДОБРОВІЛЬНОЇ ЦЕНЗУРИ

Вашингтон, 3 березня. — На конференції представників газет, телеграфічних агенцій, фільмових новинок і радієвих оповісток, яку скликав секретар оборони Джеймс Форестал до будинку Пентагону, обговорено всесторонно потребу заведення добровільної цензури для безпеченства країни. Дискусія тривала кілька годин і з неї винесено постанову, вибрати комітет для точних студій проблеми впродовж одного місяця. Після того расу комітет складе звіт на новій конференції. Головою комітету вибраний Б. М. Келар, редактор щоденника „Ді Івнинг Вашингтон Стар". Йде про стримання новинок, які могли б бути використані можливими ворогами, як це зясував Форестал. Він теж заявив, що потреба такої цензури є негайна.

НАЗИВАЄ „НЕВИСТАРЧАЛЬНИМ" ПРОЄКТ" ДЛЯ ДОПУЩЕННЯ 100,000 СКИТАЛЬНИКІВ.

Вашингтон. — Конгресмен Емануел Селер з Ню Йорку гостро заатакував ухвалу сенатської комісії для допущення 100,000 імігрантів і що цей проєкт„ невистарчальний". Він пригадав, що первісний плян Стратона передбачував допущення 400,000 нових імігрантів і тому він домагається сповнення цього пляну. Таку саму думку висловив теж конгресмен Джейкоб К. Джейвитс з Ню Йорку, який назвав помилкою це, що конгрес досі не ухвалив нового закону. Ирл Гарисон, голова Громадянського Комітету з Филаделфії, заявив, що недопущення нових імігрантів в Америку буде використане комуністами для їхньої пропаганди в Европі, щоб поширити між скитальниками розпуку і понизити престіж Америки.

ІМІГРАНТИ ХРЕСТЯТЬСЯ НА ЗГАДКУ ПРО БОЛЬШЕВИКІВ.

Ню Йорк. — Кораблем Марін Флешер приїхало в середу 3 березня понад 600 подорожних, між ними велика частина нових імігрантів зо скитальщини. З українців приїхало біля 40 осіб. Між ними були імігранти з Києва, які на згадку про большевиків, хрестилися тричі наче на згадку про нечисту силу. Імігранти зо скитальщини цим разом представляли нужденну картину. Це вказує, що за часів ІРО вони не дістають такого догляду, як за часів УНРРА. Більша їх частина розїхалися до родин по різних стейтах, а мала горстка осталася в нюйорських приютах, вижидаючи допомоги земляків при розселенні й вишуканні праці.

КІО ПЕРЕВОДИТЬ ДОПИТИ В ЦІЛОМУ КРАЮ.

Вашингтон. — Екзекутивна Рада Конгресу Індустріяльних Організацій переводить допити по відділах в цілому краю, щоб провірити, чи вони приноровлюються під теперішню пору до розпорядків в справі підтримки третьої партії. КІО домагається, щоб відділи не давали підтримки Генрісві Волесові. Головним осередком опозиції є Комітет Політичної Акції в Ню Йорку, який підготовляє стейтову кампанію за Волесом.

СУД НАКАЗУЄ ЗВІЛЬНИТИ РЕДАКТОРІВ, ЗАСУДЖЕНИХ ЗА РЕДАКЦІЙНУ ТАЙНУ.

Ню Йорк. — Верховний Стейтовий Суд наказав звільнити з вязниці Доґлеса В. Кларка, редактора новинок в газеті Нюбурґ Нюз і репортера Чарлса Л. Лінарда. Їх засудив суд 27 лютого за погорду суду на $100 грошевої кари й 10 днів вязниці. Погорда полягала в тому, що вони відмовилися виявити, звідки дістали льотерійні білети, що їх фотографічну знимку помістила їхня газета. Вони боронилися, що це редакційна тайна. На підставі присуду судейської лави в повіті Орендж суддя Ґордон Фланері наклав на них згадану кару, а на їх відклик суддя Френк Койн зніс кару. Вони пересиділи по 5 днів у вязниці.

РЕДАКТОРСЬКІ РОБІТНИКИ НЕ ПРОФЕСІОНАЛІСТИ, РІШЕННЯ РОБІТНИЧОЇ РАДИ.

Вашингтон. — Краєва Рада Робітничих Відносин рішила, що на підставі закону Тефта-Гартлія працівники, затруднені в редакторських бюрах щоденника „Гудсон Обсервер", з Гобокен, у стейті Ню Джерзі, не вважаються професіоналістами. Рада признала їм право вести переговори за устійнення платні від годин як іншим робітникам. Є це перше урядове рішення в справі кваліфікації умових робітників, затруднених при газетах.

КОМУНІСТ ПРИЗНАНИЙ ВИНУВАТИМ В КРИВОПРИСЯЗІ.

Вашингтон. — Федеральна судейська лава признала винувати в кривоприсязі в шістьох випадках робітничого провідника Гаролда Р. Кристофела, який під присягою зізнав був, що він не є членом Комуністичної партії, не є комуністом ані не йде по комуністичній лінії. Він був давніше головою відділу Юнії Автомобілевих Робітників у Милвокі, в стейті Вісканзин і там під час війни в 1941 році був провідником страйку в підприємстві Аліс-Чалмер, яке мало виконати воєнний контракт, але не могло це зробити внаслідок страйку, що тривав 67 днів. Тоді різні урядові комісії переводили слідства, одначе перед суіми Кристофел зізнав під присягою, що він веде робітничі справи з власної спонуки, а не з наказу комуністів.

ВІТАМІНИ З ЛИСТЯ ПРОТИ СТАРОСТИ.

Омаґа, в стейті Небраска. — Д-р Борис Беркман, дослідник ростин з Шікаґа, виявив на Краєвій Раді Фармерських Хеміків, що впродовж останніх років йому вдалося видобути майже магічну субстанцію, хлорофіль, з зелених листків і ростин. Її можна вживати в формі порошку і вона запобігає старости.

Чеські амбасадори в Америці резигнують на знак протесту проти поневолення батьківщини

Вашингтон, 3. березня. — Чеський амбасадор, д-р Юрай Славік, зрезигнував із свого становища, заявив, що він буде вести боротьбу за свобідну батьківщину і випровадився з мешкання в домі амбасади. У комунікаті до департаменту стейту, що він не представляє дальше Чехословаччини. Славік назвав її поліційною державою, яка опинилася під владою комуністів. Ширше виявив він свій крок на конференції з кореспондентами. Славік є особистим приятелем президента Едварда Бенеша і під час конференції заявив, що він не вірить у це, щоб Бенеш добровільно згодився передати владу комуністам.

З Отави, у Канаді, наспіли вісті, що чеський амбасадор до Канади, д-р Франтішек Немец, теж презигнував із свого посту разом з більшою частиною урядовців, подаючи такі самі причини резигнації, як Славік.

АМЕРИКА ПОТВЕРДЖУЄ СТРИМАННЯ АРМІЇ ПЕРЕД ПРАГОЮ.

Вашингтон. — Підсекретар стейту Роберт А. Ловет урядово заявив, що з кінцем війни, весною 1945 року, американська команда стримала свої війська на лінії Карльсбад-Пільзен, коли вони вже мали вмаширувати до Праги. Це зроблено на прохання Росії. Совети використали опісля це стримання на пропаганду проти Америки, закидуючи, що Америка не хотіла визволяти чехів зпід націстівського ярма й тому Росія сама мусіла це зробити.

АНГЛІЯ ВЖЕ ВИБРАЛА АМЕРИКАНСЬКУ ПОЗИЧКУ.

Вашингтон. — Американська позичка для Великої Британії в сумі $3.75 більйонів, признана їй в липні 1946 р., вже вичерпана. Про це оприлюднив вістку департамент скарбу, коли Англія вибрала останніх $100.000,000 з позички. За первісним обчисленням позичка мала бути вжита на розбудову англійського промислу впродовж 3—5 років, між тим її зужито на закупно харчів і матеріялів на повоєнні потреби. Англія не прохає нової позички, зате вона скористає з тимчасової допомоги, яку дає Америка европейським державам у формі Пляну Маршала. Незабаром почнуться наради між Злученими Держваами й Англією в справі економічної співпраці на далеку мету.

ВАНДЕНБЕРҐ НЕ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА НОВУ МІЖНАРОДНУ ОРГАНІЗАЦІЮ.

Вашингтон. — У дискусії над Пляном Маршала для видужання Европи заявив сен. Ванденберґ, що він не погоджується на творення якоїсь нової міжнародної організації для оборони перед Росією, як цього домагаються деякі сенатори, під проводом сен. Бола. Коли б здійснити цю думку, тоді інші держави могли б втягнути Америку у війну проти її волі, сказав Ванденберґ.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО УЧАСТИ В ЕВРОПЕЙСЬКІМ СОЮЗІ

Вашингтон. — У пресовій конференції заявив підсекретар стейту Роберт А. Ловет, що проєкт створення Західно-Европейського Союзу держав вже назрів і департамент стейту готовий до співпраці. Ясну політику Америки в цій справі проголосить департамент аж після покінчення конференції Франції, Англії й держав Бенелюксу.

СОВЕТСЬКІ ВІЙСЬКА В НІМЕЧЧИНІ БІЛЯ ЧЕСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО КОРДОНУ

Франкфурт над Майном, 3. березня. (АП). — З американської військової квартири в Німеччині сьогодні повідомили, що протягом останнього місяця большевики перекинули дальших 10,000 своїх військ в прикордонний район між Чехословаччиною і американською зоною Німеччини. З американського боку додається, що цей військовий рух в советській зоні Німеччини виглядає на „звичайні весняні військові вправи". Речник американської армії при цьому додав, що „по нашій оцінці це не дає причини до тривоги".

НЕ ЛЮБЛЯТЬ ЛЮБІМОВА.

Москва, 3. березня. (АП). — Советська преса сьогодні повідомила про відставку міністра торгівлі Олександра В. Любімова за „невиконання доручених йому обовязків". Подробиць цего невиконання не подається ,але здогадуються, що Любімов не мав успіху в боротьбі проти витвореного урядом господарського хаосу, головно після девалюації рубля та скасування пайкувальної системи. На місце незлюбленого Любімова іменовано міністром торгівлі якогось В. Б. Жайворонкова.

Канада взиває до остаточної розвязки палестинського питання

МОЖЛИВІСТЬ ЗМІНИ РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО ЗІБРАННЯ О.Д. ЩОДО ПОДІЛУ

Лейк Соксес, Н. Й., 3 березня. — Канадський представник в Раді Безпеки О.Д. взивав сьогодні постійних пятьох членів Ради (Америка, Британія, Франція, Совети і Китай) зробити ще останнє зусилля в намаганні розвязати проблему Палестини так, щоб з цим можна погодитись і перевести в життя. Канада піддержує бельгійську пропозицію зміни в американській резолюції щодо поділу Палестини на жидівську і арабську держави, за яким висловився теж представник Советського Союзу. Бельгійська „поправка" в американській резолюції „відклала б" на неозначений час будьяке рішення Ради Безпеки щодо вирішеного вже Загальним Зібранням О.Д. поділу Палестини. Крім Бельгії і Канади в тому самому дусі висловилися вже теж Сирія і Китай, а Франція Арґентина і Колумбія правдоподібно прилучаться до них. В такому положенні ще тільки „Велика Пятка" могла б цю пекучу справу зрушити з „мертвої точки" та шукати розвязки.

ЕКСПЛОЗІЯ В ГАЇФІ ПРИВІТАЛА ПАЛЕСТИНСЬКУ КОМІСІЮ О.Д.

Єрусалим, 3. березня. — Сьогодні приїхала до Палестини „передня сторожа" Палестинської Комісії О.Д., що має розглянути можливості переведення в життя рішення Загального Зібрання О.Д. про поділ цеї країни на дві держави. В цей сам день жидівські терористи в Гаїфі висадили в повітря вантажну військову автомашину з розривним матеріялом перед будинком арабського Салям. 14 арабів було вбитих і 26 поранених. Від експльозії були знищені і пошкоджені багато будинків.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ ПРИГОТОВЛЯЄ ДЕМОНСТРАЦІЮ ПРОТИ ПЛЯНУ МАРШАЛА.

Рим, 3. березня. В останньому часі виявляється багато познак, що большевицький інтернаціонал намагаеть під фірмою Світової Федерації Професійних Спілок зорганізувати демонтрацію европейського робітництва проти Пляну Маршала. Місцем демонстрації вибрано Рим, теж з огляду на недалекі італійські вибори. Тут, власне, має відбутися чергова сесія згаданої Федерації, яку вже тепер комуністи називають „найбільшою демонтрацією робітництва за останні 25 років".

ДОЖИДАЮТЬ НАШОЇ ДОПОМОГИ.

Група українських скитальників після Богослуження в таборі Пфалькірхен-Шальдорф в Німеччині.

ЗАІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ПРОТИ КОЖНОГО НАПАСНИКА

Париж, 3 лютого. — Французький міністер закордонних справ Бідо поінформував сьогодні членів уряду про стан британсько-французьких розмов на тему політичного, військового, господарського і колоніяльного союзу західно-европейських країн. Рівночасно з переговорами з представниками Британії, Бельгії, Голандії і Люксембурґу, Франція вже заключила митний союз з Італією і Бідо вважає, що Італія приступить теж до загального західно-европейського союзу, що його вже підготовляють амбасадори згаданих пятьох европейських країн. Залежно від теперішних розмов, союз міг би бути підписаний ще перед конференцією 16 західно-европейських країн в справі Пляну Маршала. Бідо рівночасно повідомив, що пропозиція Бельгії, Голандії і Люксембурґу щодо зміни запропонованої початково бази союзу, якою мав би був стати минулорічний французько-британський договір з Дюнкерк, заключається в тому, що союз мав би оборонний характер не тільки проти „німецької аґресії", але проти кожної.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА В ЛАБЕТАХ БОЛЬШЕВИЗМУ.

Прага, 3 лютого. — Комуністична поліція і большевицькі виконкоми новоствореної терористичної „народної демократії" в Чехословаччині продовжують свою нагінку на „реакційні елементи", що творять в країні величезну більшість. Жертвою большевицького терору падає насамперед чеська молодь, головно студенти. З Карлового університету в Празі вже виключено велику кількість студентів, а від тих, що залишились, домагаються „доказів лояльности". Вулиці Праги та інших міст дальше патролюють відділи комуністичної поліції, задержуючи кожну підозрілу їм особу. В місті часто можна побачити драматичні сцени арештування людей та ридання жінок.

АМЕРИКАНЦІ ВИСТУПАЮТЬ З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ.

Прага, 3 лютого. — Чехословацька політична кріза закінчилася теж кризою Міжнародного Союзу Студентів з осідком в Празі, що його теж опанували комуністи. Американська група студентів повідомила сьогодні про своє виступлення зі Союзу і це заповіли вже теж студентські групи інших демократичних країн, якщо цього не зробили раніше.

ФІНЦІ НЕ СПІШАТЬСЯ В СОВЄТСЬКУ НЕВОЛЮ.

Гельсінки, 3 березня. — Єдиний спротив, що його фінці можуть сьогодні ще ставити совєтським домаганням, це — виграти на часі. І вони це роблять. За виїмком комуністичної пятої колони досі ще ніодна парляментарна група не зясувала виразно свого становища до советських домагань, відкладаючи з дня на день годину, коли їм доведеться запхати шию в московське ярмо. Всі здають собі справу, що їм не пощастить цілком відкинути домагання Сталіна, але ще деякий час вони можуть спекулювати на часі.

БРИТАНІЯ ОЄДНАНА І РІШУЧА В ОБОРОНІ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЗМОМ.

Лондон, 3 лютого. — Сьогодні, під час дискусій над закордонною політикою в Палаті Лордів, представники уряду та поодиноких політичних та соціяльних груп виявили найбільшу однодушність і рішучість для обєднання західної Европи з метою оборони перед большевизмом. Всі вони погоджувались, що між большевизмом і націзмом немає жодної різниці, порівнювали теж Сталіна з Гітлером і у висліді ствердили, що війна в Европі є неминуча, тому потрібна негайна і рішуча оборонна акція.

БЕЗВИГЛЯДНІСТЬ МИРОВОГО ДОГОВОРУ З АВСТРІЄЮ.

Відень, 3 березня. — Після комуністичного перевороту в Чехословаччині австрійці цілком втратили надію на можливість швидкого заключення мирового договору. Лондонська конференція в цій справі застрягла в „мертвій точці" совєтських домагань, а місцева комуністична преса здогадується, що австрійський міністер закордонних справ вернувся з Лондону головно з метою поінформувати свій уряд про безвиглядність переговорів.

ГЕН. КЛЕЙ ПРО ВІДБУДОВУ НІМЕЧЧИНИ.

Штутгарт, Німеччина, 3 березня. — Американський військовий губернатор в Німеччині, ген. Л. Д. Клей, сьогодні заявив, що господарська відбудова західної Німеччини є на доброму шляху та що країна повільно підноситься з гітлерівської руїни. Ген. Клей на пресовій конференції відмовився дати відповідь про положення чехів, які тепер масами втікають в американську зону. Він тільки заявив, що ця справа вже вирішена у Вашингтоні.

ЯРМАРОК В ЛЯЙПЦІҐУ НА РЯТУНОК СОВЄТСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

Ляйпціґ, Німеччина, 3 березня. — В цьому місці, що лежить в совєтській зоні, почався традиційний міжнародний ярмарок, на якому большевики намагаються продати якнайбільше німецьких продуктів на покриття своїх домагань воєнного відшкодовання. Лихо тільки в тому, що нема купців.

ЕСПАНСЬКІ БАНКИРІ ЇДУТЬ ДО АМЕРИКИ ЗА ПОЗИЧКОЮ.

Мадрид, 3 лютого.— З огляду на режім ген. Франка Еспанія виключена з американської програми европейської відбудови. З метою оминути політичні перешкоди, поодинокі більші еспанські банки рішили пробувати приватно дістати американські кредити. У звязку з цим, двох еспанських банкирів виїхали сьогодні літаком до Ню Йорку і Вашингтону в надії дістати сільсько-господарських і промислових кредитів на приблизно $200,000,000.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30. 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		**Foreign and Jersey City Rates:**	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ЩОБ „ЗАЛІЗНА ЗАСЛОНА" НЕ ДІЙШЛА ДО АТЛЯНТИКУ

Сенатор Джозеф Г. Бол, республиканець з Міннесоти, забираючи в сенаті голос у справі Програми для Видужання Европи, виявив побоювання, що ця допомога Західній Европі має дуже слабі вигляди на успіх, себто на те, щоб припинити совєтську агресію та не допустити до вибуху третьої Світової Війни. Сенатор Артур Г. Ванденберґ, республиканець з Мишиґен, з тим погодився і сказав, що до такої війни може прийти, як сенат прийме цю Програму, а може не прийти, як би такої Програми взагалі не було.

Побоювання сенатора Бола цілком оправдані, але з боку американських інтересів особливо важні ті аргументи, що їх видвигнув сенатор Ванденберґ у своїй промові, якою розпочато сенатську дискусію над Програмою. Говорячи про небезпеку, якою є агресія совєтської Росії, сенатор сказав, що як не загородимо дороги наступаючому комунізмові, то він незабаром готов станути твердою ногою над самим Атлантиком. Було це сказане під враженням цілковитого опанування Чехословаччини комуністами.

Комунізм, що наложив уже в розмірно короткому часі важкі кайдани неволі на так багато країн, може, очевидно, наложити ті самі кайдани незабаром і на такі країни як Франція, Бельгія чи Голандія. Звідси і безпосередна небезпека для Америки, казав Ванденберґ дораджуючи не тратити часу, а негайно ухвалити допомогу західній Европі і тим скріпити там духа боротьби з комунізмом і совєтською агресією. „Холодна війна", казав сенатор, є нині ведена проти Західної Европи і проти Злучених Держав. Усюди зачався великий комуністичний саботаж, усюди працюють агенти Кремля, щоб здискредитувати Америку і Плян Маршала, а це тому, що Злучені Держави взялися обороняти свободу в світі й не захотіли погодитись на таке, щоб Вашинґтон і Москва ділились світом.

Сенатор Ванденберґ, як звідомляли часописні репортери, говорив так зворушливо й переконливо, що не диво, що сенатори справили йому по закінченні промови велику овацію, з якої можна вносити, що проєкт, який він обороняв, цілком певно перейде. Те ж не тільки сам сенатор Ванденберґ був під враженням комуністичного перевороту в Чехословаччині. Під таким самим враженням були і сенатори, які добре знали, що не тому Чехословаччина не є обнята Пляном Маршала, що така її воля, але тому, що так наказала Москва. Сенатори відчули вагу і такого арґументу, що ратувати нині Західну Европу, значить ратувати Злучені Держави, хоч передчували, що цей ратунок може кожного часу довести до збройного конфлікту з Совєтами та що цей конфлікт може зачатись в Греції, у Трієсті, або Італії чи Франції. Як виходило б з промови Ванденберґа, це вже такі позиції, яких не можна здавати, як Чехословаччину, бо це вже значило б резиґнувати з цілої Европи і мати Росію над берегом Атлантику, напроти Злучених Держав.

Ось такі проблеми кружляють тепер у головах сенаторів, але на них покищо повної й ясної відповіди ще нема.

РЯТУЙТЕ СВОЮ ДУШУ!

ДО ТИХ, ЩО НЕСВІДОМО МАТІР РОЗПИНАЮТЬ.

В кінцевій резолюції Першої Панамериканської Української Конференції в Ню Йорку в листопаді минулого року, коли то на спільних нарадах були зібралися представники організованого українського громадянства поодиноких країн Північної і Південної Америки, стверджується, „що частина, хоча і нечисленна, українців в країнах обох американських континентів впала жертвою облудної комуністичної пропаганди та на шкоду і ганьбу своїх прибраних американських Батьківщин та своєї рідної України свідомо чи несвідомо служить інтересам найбільшого ворога людства, большевицько - московськго імперіялізму".

Панамериканська Українська Конференція, „осуджуючи їхню дотеперішню роботу, взиває їх залишити своє блудне становище та направити заподіяну ними досі шкоду активною працею і боротьбою в обороні людства та його духових і матеріяльних надбань перед загрозою большевицької заглади".

Це твердження і заклик представників американсько-українського громадянства є дуже багатомовні. По-перше — в них виявлена велика людяність та демократична толеранція американсько-українського загалу, що всупереч всім диктатурам і товалітаризмам визнає за людиною можливість помилки, бо „помилятись є людським". Проте, помилка є тільки тоді, як вона зроблена в несвідомості, або в добрій вірі. Помилку можна направити, визнавши її та відповідно спокутувавши, напрявляючи теж заподіяну нею шкоду. Проте, помилка стає злочином, як її свідомо продовжується. За злочин вже є тільки кара.

Фактом є, що в Злучених Державах, Канаді та інших американських країнах ще є деяка кількість українських „жертв облудної комуністичної пропаганди", яка не перебирає в засобах та, користуючись найбільш рафінованими брехнями, підступами і демаґоґією, звела на манівці та перетворила в злочинця і зрадника неодного чесного колись члена свого народу та громадянина своєї країни. Це трапляється ще й сьогодні, головно в тих країнах і серед тих народів, які не мали можности, чи не завдали собі труду, щоб злочинний комунізм пізнати до споду і якщо їх до цього не заставили обставини, як це було у випадку українського народу.

Можна б, властиво, сказати, що сьогодні серед українців нема камуністів. Є ще тільки або ганебно виведені в поле та збаламучені жертви большевицької облудної пропаганди, або звичайні собі продажні шкури і зрадники, що ради будьякого лакімства лукавого рідну матір розпинають. Для цих останніх не може бути прощення ні в Бога ні в людей. Зрадники — це та найгірша категорія злочинців, що їх Данте примістив на самому споді свого пекла. Але заблуканим незрячим рабам своєї власної глупоти та обставин завжди залишається ще можливість рятувати свою душу та завернути з манівців на правдивий шлях.

Історія українського лихоліття большевицької доби знає багато таких жертв комуністичної облуди, більшість з яких опісля смертю переплатили свої помилки. Шумський, Любченко, Хвильовий та багато інших зразу справді були комуністами та вірили в можливість комуністичного „раю на землі". Але швидко переконались, що замісць посіїв нової ідеї, в яку вірили, вони стали не тільки „собирателями земли русской", але зрадниками і катами власного народу. Свою помилку вони спостерегли і спокутували її рішучим зворотом і працею для свого народу і вкінці своєю трагічною смертю, чи то з нагана большевицького ката, чи самі наложили на себе руку. Подібні випадки були в західній Україні. Теж там були трагічні жертви большевицької облуди, одні з яких, як Крушельницький, Чайковський та інші, ствердили це опісля запізно вже на власній шкірі і згинули або від кулі большевицького чекіста, або на каторжних роботах на Сибірі. Крушельницький, сімю якого вбільшості розстріляно, сам збожеволів та скінчив правдоподібно на Соловках. Ще інші, як Букшований, це пережили ганьби і злочину навіть несвідомого зрадництва і наложили на себе руку. Ці, що в большевицькому багні зради і злочинів ще не були цілком понерли, пробували, часто з успіхом, направити свої помилки активною конструктивною працею та боротьбою проти большевизму.

Між українцями в Европі ця справа вже давно розвязана та вияснена. Комунізм взагалі, а большевизм зокрема там рівнозначний з чумою, від якої вже давно вилікувались навіть ті, що були нею заражені та чудом від неї не згинули.

Дещо інакше мається під цим оглядом справа в Америці. Тут в большевицьке багно попало кілька продажних шкір і ті всілякими пропагандивними демаґоґіями та трюками потягли за собою гурт богу-духа-винних людських істот, перетворюючи їх в таких же, хоча і несвідомих зрадників людства, а України і Америки зокрема, якими самі являються. Ці невинні люди мали нещастя попасти в розставлені большевицькими агентами сіти і частина з них ще сьогодні навіть несвідомо виконує найбруднішу роботу большевицької пятої колони в цій вільній країні, стаючи сліпим знаряддям в руках большевицьких шпигунів і зрадників. Вони теж не здають собі навіть справи з того, що своїми вчинками плюють на розпяту большевицькими катами свою рідну українську матір та промощують цим злочинцям шлях, щоб і Америку перетворити в таку саму долину сліз і горя, як це вже перемінено Україну та багато інших еврпейських країн. До цих незрячих гречкосіїв, що несвідомо допомагають ще рідну матір розпинати, звернулися представники американсько-українського громадянства, взиваючи їх в своїй резолюції „залишити своє блудне становище та направити заподіяну ними досі шкоду активною працею і боротьбою в обороні людства та його духових і матеріяльних надбань перед загрозою большевицької заглади". Це для них останнє С. О. С., щоб спасли свої душі, поки ще час. А того часу вже не багато залишилось. Бо навіть найбільш рафінованому злочинцеві, яким безсумніву є большевизм, мусить теж раз поховзнутися нога, як вона вже поховзнулася його німецько-націстському спільникові. Останні події в Европі це потверджують. Кожний злочин мусить раз скінчитися і як він вже перебере мірку, тоді приходить страшна кара.

Сьогодні справді вже останній час, щоб усі ці невинні жертви большевицької облуди теж між американськими українцями провірили своє становище та спасали свої душі від того багна зради і злочинів, в яке запроторили їх фалшиві апостоли „кращого життя" під знаком серпа і молота. Ці большевицькі шпигуни і агенти як павуки обмотали свої жертви та ще досі надуживають гарантованих американською Конституцією вольностей і лже-газетами продовжують напувати їх отруєю злочинного большевизму, щоб опісля їх ганебно зрадити та залишити напризволяще.

В ці грізні часи, як весь світ здригається від жорстокостей злочинів кровожадного большевизму та готовиться до власної оборони перед ним, хай це буде останньою осторогою для збаламучених українських жертв большевизму на вільній американській землі. Ворота повороту на правильний шлях з большевицьких манівців для них ще не цілком замкнені. Кожний з них має ще можність публично визнати свою помилку та активною працею і боротьбою проти большевицьких злочинців спокутувати свою вину. Кожна людина може допуститися помилки, але тільки подла і нікчемна до неї не признається. Хто ще не цілком понер в большевицькому злочинному багні і хто має мужність з нього вилізти, хай спасає свою душу вже сьогодні, бо завтра може бути запізно.

Вивести нашу культуру в світ!

Авторові цих рядків доводилося брати безпосередню участь у літературних і мистецьких справах нашої нової еміграції в зах. Европі, доводилося зустрічатись з багатьома людьми і багатьома нераз протилежними поглядами на справи життя й мистецтва, на його потреби і завдання. І саме у вирі тих протилежних суперечностей думалося нам: який широкий загал, яке багатство талантів і характерів криє в своїх кадрах українська нація! І як добре, що ті всі творчі сили на еміграції нічим не спутані, що їх думки і твори стихійно безпосередні і щирі, що, одне слово, вони дають відчути справжній пульс народного життя! В час, коли на підсовєтській Україні появляється такий ідеал-дивогляд, як українська література неукраїнською мовою, коли мистецтво зведене до виконування замовлень чужого імперіялізму, ми маємо за кордонами своєї нещасної країни сильну групу творців, які навіть у невідрадних, голодних умовах скитальщини виводять українське мистецтво на широкі світові шляхи і розсувають кордони держави українського духа. Візьміть у руки будьякий літературний журнал еміграції, хоч би збірник МУР (Мистецький Український Рух) і порівнайте написане там з писаннями будьякого видаваного для українців Серпілінами й Стебун-Кацнельсонами журналу — і ви побачите різницю, що вас поразить. З одного боку вислів українського духа, який будує свій власний світ, світ, для якого ніщо не є чуже з творчости світової, — з боку другого побачите писання, авторів, яким, як ідеал, накинуте провінційне наслідування літератури „братнього" народу й обовязкове катохвальство; коли там і трапиться щось талановите, так завжди скалічене тим, що думки автора не є його думками. Російський поет Некрасов колись у приступі щирости майже геніяльно висловив духа такої творчости:

Не русский—взглянет без любови
На ету бледную, в крові,
Кнутом ісeчонную Музу...

Справи літератури, справи мистецтва у всіх його ділянках сьогодні куди важливіші, ніж це могло б декому здаватися. Ми знайшлись якраз у тому вузлі Історії, де до нечуваної динаміки виросли різні протилежні собі сили, щоб зударитися з собою в нещадному, смертельному змагу. В таких змаганнях упав колись Вавилон, упала Римська імперія. Змаг цей буде зударом сил матеріяльних, але рухати ними будуть ідеї, як вислови означених світоглядів. В тій перебудові світу, в тій боротьбі за нову його форму бере участь і світ український і вислів тій бортьбі дає передусім у своїй духовій творчості — словесному, образовому, звуковому мистецтві.

Ніхто краще від наших ворогів цього не знає, і це вони намагаються знищити фізично кожну генерацію українських творців, щоб обезголовити маси, звести їх до чогось несамостійного, другорядного. І ми справді сьогодні можемо бути тільки вдячні Провидінню за те, що зберегло нам бодай на скитальщині цілий ряд творців з усіх ділянок мистецької творчости. Коли за кількадесять років майбутній історик буде писати про наш час, він буде мати його образ, власне, таким, яким його створять мистці сьогоднішнього дня.

З усього найвідрадніше те, що мистецтво, навіть у наших крайнє убогих еміграційних умовах, давно вже не є якимсь люксусом, а стало просто життєвою конечністю, справою першої потреби. Коли ми згадуємо небуденні твори, написані, за браком стола в таборових приміщеннях, на колінах на ліжку, або малюнки, мальовані фарбами, зробленими з зубного порошку, що потому були виставлювані в найкращих ґалеріях та музеях, нам завжди пригадуються слова засудженого на процесі СВУ критика А. Ніковського: Нація живе повним життям, і ось перші ознаки національного багатства — являється лишок, не необхідне!

Авсе ж, доводиться зустрічатись і з незрозумінням — бодай нам доводилось кілька разів почути не то увагу, не то докір, мовляв, сьогодні не час займатися мистецтвом, є справи важливіші... Але коли в нашій історії був на те час, спитаємо ми? Або питання: навіщо такі дорогі видання? Признаємося — важко на такі запити відповісти. І, признаємося, нам соромно, коли, наприк-

(Докінчення на стор. 3-тій).

ВАЛЕРІЯН ПІДМОГИЛЬНИЙ

СОНЦЕ СХОДИТЬ

Оповідання

2)

Така була умова, щоб кожний розмовляв рідною мовою.

Пан Каземир викинув ще і другу шістку; він важливо звернувся до Володимира Петровича:

— Pan nigdy nie będzie żałował, że jest w spółce z polakiem...

— Добре ж вам, як вас Франція підтримує, — зауважив Іван Данилович, — а спробували б ви, так як ми — без нікого!

— Ой, їх Франція підтримує, та ще як! — швиденько озвався Гриць Панасович.

Бойовисько розгорталося. Володимир Петрович посував фігурки, а часом гмукав, коли йому треба було бути вдоволеним чи навпаки. Пан Каземир завзято, але стримано гукав:

— Będziemy następować!

Іван Данилович повагом собі провадив:

Ну, й що з того? Ваша зверху? Так ми почекаємо... Нам не звикати, ми спокійненько. Я, як був за мирового суддю, так не думав, що паротяги доведеться зпід споду чистити. А було! Залізеш під паротяг, сопеш там, а ще прийде який чорт і кричить: „Ану, ти там, повертайся, стерво"...

— Іван Данилович, — озвалася пані Оксана, — які вирази!

— Ти ви далі слухайте. А потім я вже коло паротягу стояв, а хтось чистив. Моя черга була кричати. І підлоги по шпиталях мив... „Нетрудовой элемент"... Мив. А воно потихеньку, помаленьку — та й не те! Хто вміє чекати...

— Ой, обридло вже чекати! — гукнув Гриць Панасович. — Чекаєш, як той дурень!

— Zapewniam pana, — твердо мовив пан Каземир, — że Europa nigdy nie pozwoli...

Іван Данилович збив фігурку й вдоволено засміявся:

— Та що там ваша Европа!

— O, Europa!

Пані Оксана взяла новий акорд і заспівала. Її голос був чистий і дзвінкий. Він гостро знімався догори й звідти падав оксамитовим зерном у сині вікна.

Всі слухали. Дивно було, що, сама маленька, пані Оксана має такий пружний голос. Дивно було, що в її маленьких грудях таїться така жага.

Пан Каземир ввічливо шепотів:

— Piękna pieśń... Nadzwyczajne wykonanie...

Володимир Петрович зблід — він боявся дружининого співу. То був виклик йому. Пристрасна пісня мертвила його, як жалібний марш.

Коли пані Оксана кінчила співати, їй поплескали. Дмитрик підвівся з темної канапи й приступив до батька.

— Тату, — спитав він, — чого той звір великий, слон, не живе у нас?

Володимир Петрович хмуро відповів:

— Холодно в нас...

Пані Оксана витягнула вгору руки й сказала:

— Час уже ужинать... как ви, панове?

Всі ввічливо примовчали. Пані Оксана проспівала:

— „Найкраща птиця — ковбаса"... Тільки, панове, етой птіци — немає. Єсть сало.

Вона вийшла. Павлусь підвівся з стільця, що коло піяна, і ходив по кімнаті великими кроками. Йому пощастило тут, на очах у всіх, двічі поцілувати пані Оксану в шию.

Грати кінчали. Данилович обережно складав „Трік-трак" у скриньку. Це завсіди Іван Данилович робив. Він перший догадався вжити „Трік-трак", як цікаву гру для дорослих.

— Ех, жити тошно, — зідхнув Гриць Панасович. — Ідіть у повстанці, Павлусю...

— Я вже навоювався, — загадково відповів Павлусь.

Пані Оксана повернулась з великою сковородою, де танцювало сало з цибулею.

— Прохаю к столу!

По вечері прощались. Павлусь робив римський уклін, а пан Каземир цілував пані Оксані руку. Володимир Петрович провів гостей у сіни, а коли вернувся, пані Оксана позіхнула й промовила:

— Спать, Володю? Мітя, марш, роздівайся!

Дмитрик скривився й заплакав:

— Я не хочу... спати...

Він плакав глибоко, не подитячому тужливо. Він ніби відчував нудьгу нерухомої ночі й кволого світла каганця.

Володимир Петрович схилився коло нього:

— Цить, Дмитрику! Лягай, усі сплять...

Він відніс сина в ліжко, а сам повернувся до темної хати — пані Оксана забрала каганця в спальню. Зачинив вікна, потім пішов засувати двері, щоб не бути в спальні, поки роздягається пані Оксана.

⁂

Володимир Петрович прокинувся рано. Він заклав під голову руки й лежав. Кожен день він зустрічав з невиразним страхом. Не тому, що наступний день міг щось змінити в його житті, а тому, що цей день буде подібний до всіх минулих.

Найстрашніше було те, що Володимир Петрович, дорослий здоровий чоловік, утратив вплив на життя. Воно точилося поза ним, лишаючи йому тільки дивуватись та смутніти. Життя складається з двох сил: великих обставин і маленького „я". Маленьке „я" рабить людину частиною великих обставин життя. Хто має „я", рівне нулеві, той не живе, а додається.

Володимир Петрович почав одягатися. Він мав нагріти самовара з таким обрахунком, щоб був готовий, коли прокинеться пані Оксана. Потім принести палива до кухні. На цьому й кінчались тимчасом його обов'язки: вода, самовар, дрова. А от, пані Ксана має придбати кабанця — тоді треба буде ще кабанця доглядати. Колега, Володимира Петровича, росіянин і великий гуморист, часом казав про себе:

— Кагда то я бил порядочним чоловеком, а тепер состою при жене й корове.

(Дальше буде).

М. Шустакевич.

Боротьба за свободу слова на радіо

Національні групи Дітройту ставлять спротив проти ліквідації радіо програм на їхніх мовах.

Від більш як року в Злучених Державах іде тиха, постійна і добре уплянована конспірація, щоби зняти з радіо стацій програми на мовах національних груп Америки. Змова ця йде з певних приватних американських кол, які поширюють, хоч дуже обережно, думку, що програми на чужинецьких мовах є для американського загалу не зрозумілі, що їх важко контролювати і для того вони являються в дану пору боротьби з комунізмом і серіозного напруження з советською Росією небезпечними для Америки. Деякі одиниці посуваються навіть так далеко, що твердять, що на мовах американських етнічних груп можна передавати ворогам Америки тайні звідомлення (код), так якби цього не могли шпигуни робити і на чистій англійській мові. Рух у напрямі ліквідації чужомовних програм йде до певної міри під гаслом, що програми етнічних груп є під комуністичними впливами. Ці кола, які зміряють до головної ліквідації чужомовних програм, стараються теж викликати враження, що таку акцію одобрює американський уряд. Та уряд у Вашингтоні є на ділі противний такій акції, на що маємо докази. Теж не всі місцеві радіо стації є згідні з тим, щоби зліквідувати всі програми американських національних груп і для того по різних містах Америки не тільки що дальше передаються чужомовні програми, але відкриваються в цю саму пору нові.

Одначе досі вже замкнено по різних містах сотки чужомовних програм, а між ними багато українських. В Дітройт зачався цей рух тільки з минулої осені. Спершу замкнули чужинецькі програми дві малі стації: WTBK та WEXL. Замикали їх не зразу, але одну за одною та під претекстом, що мовляв чужомовні програми перестали оплачуватися та що попит на анонси на чужомовних програмах зо сторони торговельних кол стає щораз менший.

Одне і друге не годиться з правдою, бо стації, які передавали чужомовні програми, розвинулися та зробили великі маєтки тільки на чужомовних програмах, а попит на анонси на чужомовних програмах від торговельних фірм є тепер куди більший, ніж був, наприклад, у часі війни.

В Дітройті остала тільки одна стація, а саме WJLB, на якій згуртувалися всі чужомовні програми, разом 24, заступаючі 17 національних місцевих груп. З цеї самої стації я передаю українські програми кожного дня від ряду 15 років. Згадана стація пробувала піти слідом інших і зробила минулого листопаду спробу зліквідувати українську програму. Це однак заряди стації не вдалося, бо я не тільки скаржив стацію за зломання устного контракту, який в Мишиген обовязує на один рік, але теж виступив з оскарженням на підставі дискримінації української групи. Попікшися на однім, заряд стації два тижні цему виповів місце програмам усіх національних груп в один час.

Таке масове виповідження програм всім національним групам Дітройту стало явним дискримінаційним фактом і тим самим дало почин до спонтанічного спротиву зо сторони всіх національних груп, які в Дітройт становлять понад мільйон всього населення. Пішли масові протести до урядових чинників у Вашингтоні і остаточно справа опинилася в окружнім федеральнім суді, який минулої пятниці видав проти стації заперечення (енджонкшен), який обовязує стацію до переслухання в цім суді на 8 березня.

Ціла ця конспірація проти чужомовних програм в Америці, яку на жаль піддержують деякі сенатори і конгресмени приватними дорогами, є не американською, не демократичною, шкідливою і небезпечною для Злучених Держав. Америка стала багатою і могучою країною через постійний доплив свіжої еміграції. Ми тут всі є емігрантами, без різниці, чи ми прибули до Америки 150 років чи 35 років тому. Нині самі американські етнографи доказують, що навіть індіяни прибули до Америки з Азії, або з островів на Тихому Океані. На підставі конституції Злучених Держав всі горожани Америки мають рівні права, а самий вступ (пріембел) до конституції каже: „Бог сотворив всіх людей рівними". В декларації горожанських свобід, „Бил оф Райтс", горожанам Америки є забезпечена свобода слова, преси, зборів і релігії і нема ніде сказано, що свобода слова є дозволена тільки на англійській мові. В часі проголошення американської конституції і „Бил оф Райтс" вже тоді існували в Америці сильні національні групи. Зате, щоб урядовою мовою Злучених Держав стала англійська мова, в цей час впало тільки два голоси більше. Ці розумні і толерантні американські державники, які творили республику Злучених Держав Америки, та дали нашій державі розумну конституцію і забезпечення горожанських свобід, найкраще в цілому світі, добре розуміли, що американський нарід буде творитися з різних народів з різними мовами.

В слід за тим ми мали донині свободу проповідувати в церкві цею чи іншою мовою; ми мали теж свободу говорити на вулиці, на публичних зібраннях і вічах різними мовами; ми могли вчити у вечірних школах і цілоденних парохіяльних школах різних мов, як рівнож і видавати часописи, журнали і книжки на мовах різних етнічних груп Америки. Досі ми могли на підставі „Бил оф Раютс" теж говорити по радіо на мовах різних національних груп та передавати на програмах культурні цінності різних народів, які стали важним і пожаданим вкладом в американську культуру.

Ліквідація чужомовних програм на радіо може послужити для загального наступу проти національних груп і довести у своїх наслідках до нагінки на пресу, чужомовні школи, церкву і збори. Цей курс, який бажають започаткувати певні кола є розеднуючим і небезпечним бо може довести до расової ненависти і боротьби між етнічними групами. Цей рух не є новий. Його ще недавно проводив Гітлер в Европі, а тепер проводить цей курс Сталін у державах комуністичного блоку. Цей курс є противний духові американської свободи і демократії. Тільки Ку Клакс Клен пробує щось таке защіплювати в Америці. Тому є обовязком усіх американців, без різниці на національне походження, виступити з обеднаним протестом проти нових американських екстремістів й не допустити до дискримінації національних груп. Тим чином ми відберемо зброю з рук ворогів Америки. Протест повинен бути загальний, з усіх сторін Америки, бо небезпека дискримінації вже є поширена в цілій Америці. Поляки і жиди вже повели широку акцію в цій справі.

Радієві програми національних груп були доказом для світу, що свобода слова і толеранція в Америці є дійсними і правдивими. Вони причинялись до скріплення приязних взаємин між етнічними групами Америки. За виїмком дуже невеликого числа, всі ці програми були американськими патріотичними програмами та інформували ріжні етнічні групи на їхніх мовах про американські справи та міжнародні світові події. Їх ліквідація була би великою шкодою для Америки. Ще додам, що масове замкнення чужомовних радієвих програм в Дітройт є ключевим актом до подібної акції в цілій Америці й тому українські центральні організації й весь український загал Америки повинен піти слідом інших етнічних груп та долучитися до загального протесту, а тим самим до оборони теж і українських програм — в цьому і до оборони одинокої Української Щоденної Радіо Передачі в Америці, яку маємо в Дітройті.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні, впишіть сейчас!

Що писала "Свобода" тому 40 років?

5. березня 1908 р.

СТАТТЯ З НАГОДИ ВБИВСТВА МАРКА КАГАНЦЯ.

Ще не згнили кости хлопських мучеників, убитих в Лядськім, а вже поплила свіжа кров. Сира земля покрила нового мученика: дня 6. лютого жандарми закололи при справлюванні виборчої лісти в с. Коропці, (повіт Бучач, в Галичині), господаря Марка Каганця. Поплила кров народу. Прибув ще один мученик, ще одна могила, ще одна вдовиця, ще кількоро безпомічних сиротят. І стають перед нашими очима тіни помордованих польськими жандармами хлопів, нагадується могила Стасюка в Черніеві і свіжі могили хлопів у Горуцьку. А тепер остання: Марка Каганця...

В такім тоні переповіджені подрібно події й причини вбивства Марка Каганця. Стаття закінчена дедикацією: „А тобі, великий мученику, за народну волю і народні права, хай ця земля, за яку Ти життя положив, пером стане!..."

МІСЦЕВІ ВІСТІ.

Дня 22. лютого Український Клівлендський Боян дав концерт і відограв театральне представлення „Сатана в бочці", комедію зо співами. Концертові співи були получені з грою славної чеської банди п. Грубого. Диригував М. Бабій. Досі клівлендська парафія при помочі „Бояна" дала 4 концерти і 3 театральні представлення. Це щось нечуване в наших містах. Велика заслуга в тому місцевого пароха, о. Е. Бурика.

Дня 16. лютого члени аматорського кружка в Мекаду, в Пенсилвенії, уладили аматорську виставу з життя наших емігрантів п. з. „В старім і новім краю". По представленні відспівано декілька пісень. Співали чотири молоді дівчата: Анна Баволяк, Марія Капітула, Анна Ганьчак, Марія Шквір. Над уладженням вистави найбільше потрудився молодий патріот, Андрій Капітула.

У Коговс, Н. Й., відбулося посвячення гр.-катол. церкви. Чину посвячення за дозволом еп. Ортинського довершив о. Й. Чаплинський дня 6. лютого.

У справі біжучих подій на Американській Україні відбувся мітинг, 16. лютого, при участи 300 людей, в Мт. Кармел, в Пенсилвенії. Предсідником віча був Михайло Галькевич, секретарем Іван Голда, реферат виголосив о. Лев Сембратович. Справа йшла за оборону єпископа проти нападів мадяронів.

Вивести нашу культуру в світ!

(Продовження зі стор. 2-гої).

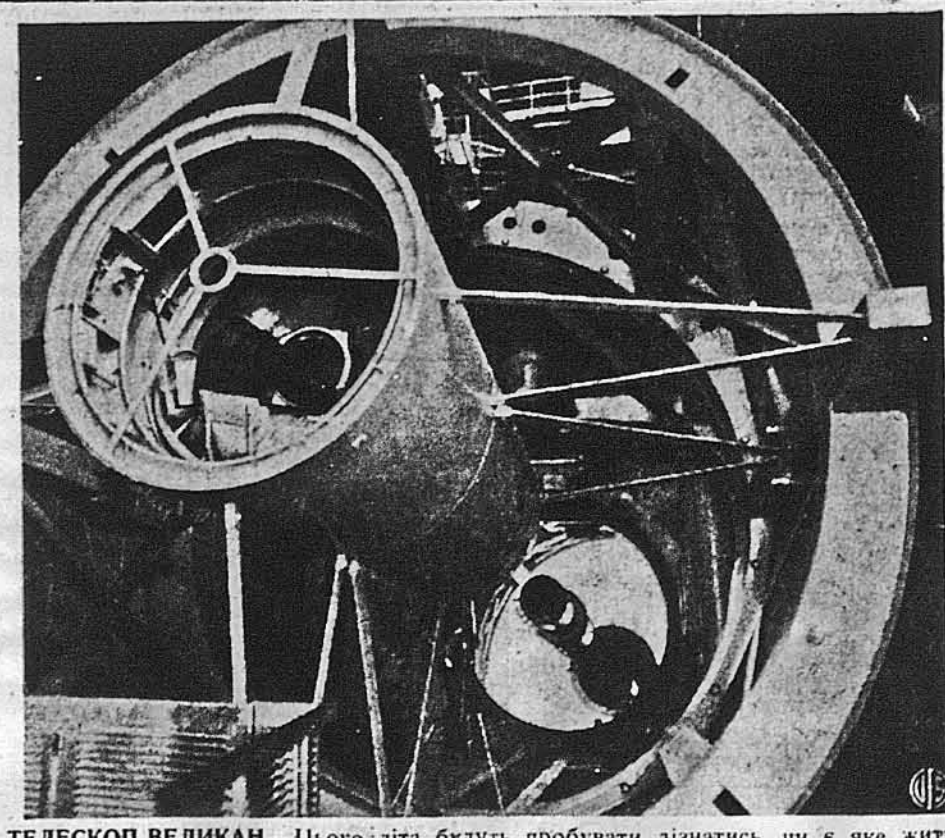
лад, у нюйорському Метрополитен Музеї у збірці 200 тисяч фото-мистецьких творів нема найменшого українського відділу, а в бібліотеці того самого музею в картотеці читаємо, що Шевченко — це... російський маляр. Або як ви будете толкувати чужинцеві, що Київська св. Софія — твір українського мистецтва, коли в десятках чужих видань написано навпаки, що це твір російського генія? Розуміється, ми того чужинця не переконаємо так довго, доки не матимемо не одне, а таксамо десятки своїх власних видань, видрукованих не згірше за чужі. Говорити треба фактами, а ми, що маємо таку багату культуру, не спромоглися ще її навіть показати як слід, і чи ж не диво, що нас „нема", що нас уважають чимсь периферійним, другорядним, а капітал з нашої культури збивають інші?

Розбити цей несправедливий міт реґіональности й провінційности української культури й узялися наші мистці. На еміграції в Німеччині, в Австрії, Франції зробили вони вже немало, добилися до виставових заль найкращих музеїв хочби таких світових центрів мистецтва як Париж чи Мюнхен, добились видань такої якости, що навіть деякі американські мистці звертаються до наших видавців з пропозиціями видати їм так само монографії. Все те зроблено власною ініціятивою і власними засобами, творами, що повстали вже в повоєнний час, серед голоду і руїн. Не диво, що мистці, після тих своїх організаційних і творчих успіхів мріють про те, щоб показати свою творчсть і в Америці. Пропагандивну вагу того почину зрозумів уповні ЗУАД Комітет у Филаделфії, який бачучи наявні успіхи, почав спомагати мистців особливо мистецьким матеріялом, якого нераз зовсім неможливо роздобути на місці. Ось перед нами десятки листів від мистців з їхніми клопотами: нема пер до графіки, гуми, пензлів, фарб, олію, „Я ще не малював олійними фарбами, тільки клеєвими" — пише один з колишніх професорів Київської Академії Мистецтв. Один комплет фарб за яких $10 ставить мистців в їх умовах просто на ноги, дає їм можність працювати, а мистецтво ж — їхня професія. Між нашими мистцями є висококваліфіковані, із закінченими українськими або закордонними академіями, нераз творці, яких кликано на чужі високі школи вчити мистецтва.

Як тільки трохи будуть поширені іміграційні американські закони, обовязком українського громадянства в Америці буде за всяку ціну стягнути найвизначніші одиниці нашого мистецького світу сюди. Як фахівці, які до того говорять інтернаціональною мовою мистецтва, вони тягаром нікому не будуть, а зате безмежно піднесуть престіж українського імени в країні, яка, може вже незабаром, буде вирішувати справи близькі і для нас. А покищо — найкращою допомогою мистцям і найкращим пропагандивним здобутком, а то й, кажучи матеріяльно — бизнесом, буде показати наші мистецькі здобутки світові і тим задокументувати, що ми також є, і то не згірші за інших.

С. Гординський.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТЕЛЕСКОП-ВЕЛИКАН. — Цього літа будуть пробувати дізнатись, чи є яке життя на планетах, зокрема на планеті Марс, при допомозі нового великанського, телескопу, який бачимо на цій картині, а який уже находиться на горі Мавнт Паломар, Каліфорнія.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

День Української Пісні і Національного Танку.

Пятнадцятого лютого наша громада майже виповнила салю „Сентрал Одіторіюм". Було звиж 500 присутніх. Це були громадяни обидвох українських парохій, греко-католицької і православної. Зійшлися вони на концерт Української Пісні і Танку, який влаштували спільні хори і спільні групи танцюристів школи Укр. Нац. Танку Авраменка під управою п. Николи Арсеніва. Злученим хором диригував п. Ант. Когут, дякоучитель української католицької парохії. Це було закінчення Школи Курсу Українського Національного Танку, обидвох груп і обидвох парохій.

Багато було вже тут спільних імпрез. Давніше були в нас спільні Українські Дні в „Айдора Парку", потім був спільний Ювилей У. Н. Союзу, Ювилей У. Нар. Помочі, Привіт Карпатської України та величаве Свято Шевченка в 1940 році, на якому навіть злученими хорами диригували тоді обидва диригенти, о. С. Мусійчук і проф. А. Когут, а промовляли обидва священики.

Одначе від якогось часу тяжко було злучити названі громади. Але оцим разом зеднали їх молоді танцюристи і хористи, зеднав їх наш любий цвіт — молодь наша.

Концерт отворив хор американським гимном, а далі йшли пісні: Живи Україно (Гайворонського) Ой в Єрусалимі — щедрівка, Качки і Коломийка — Лисенка. Було сопранове соло панни Яворської і скрипкове сольо п. Б. Мічеля. Присутним не дуже подобались „Очі чарнія" і можна було без цеї пісні обійтися. На такі концерти є в нас куди кращі рідні пісні.

Танці найкраще насолоджували і очаровували присутніх. Так само музика до танців Б. Мічела (з Пітсбурґу) була добра. Дивишся на сцену і не віриш очам. Танцює і співає молодь і малі діти, всі в найкращих народніх строях. Серце радується, а рівночасно сльози текуть бо нагадуються рідні діти України у московській неволі. Тим більше треба нам тут культурних виступів, щоб і вони говорили правду за Україну.

Найкраще вивели наші хлопці Аркана. Ой Господи! Хотілося скочити на сцену і всіх танцюристів обцілувати і так признання їм дати. Вдяка професорові Н. Арсенівому, що веде цю культурну працю.

Хор виступав ще раз і знову полилися пісні: Жала Улянка, Засяло сонце, а в кінці з танцюристами, „Боже Великий", Ще не вмерла Україна і Ґад Блес Амеріка.

Хотіли б ми згадати усіх співаків і танцюристів по імені й так їм подякувати, але на це брак в часописі місця, тому скажу загально: Співайте далі й далі єднайтеся та любіться. Дириґентові п. Когутові признання за труд і добре виведення всіх точок. Теж треба дати гідне слово признання священикам обидвох парохій за їх попертя торжества, а теж і сусідному з Шерон і Нюкесл, що привів зі собою поважне число громадян.

Вкінці появився на сцені п. Василь Авраменко для вручення танцюристам дипломів, виголосивши з цеї нагоди відповідну промову. Можу тільки завважити, що на таких концертах не добре виголошувати довгих промов, бо це не віче, особливо, як є між публикою чужі люди.

Програма, хоч була трохи задовга, але не була монотонна. Тому присутні вийшли з галі з бадьорим духом. Громада наша ожила. Оживили її наші діти своїм співом і танцями, та ще дали новий почин до обеднання. Дай Боже, щоб це обеднання вдержалось і посилило нашу народну працю.

Громадянин.

ГРЕКИ ЗАТОПЛЮВАТИМУТЬ НЕВІДОМІ КОРАБЛІ.

Атени, 3 лютого. — Від деякого часу большевицькі партизани в Греції задумали створити собі теж „фльоту", намагаючись перетягнути на свій бік залогу поодиноких грецьких кораблів. Це вважається тільки за форму, щоб закрити походження кораблів, що їх могли б дістати партизани від своїх советських опікунів. У звязку з цим грецькі військово-морське командування дало наказ пускати на дно моря кожний корабель на грецьких водах, що відмовлявся б виявити свою національність.

Про спогади та їх видання

Осередок Української Культури й Освіти (осідок у Винипегу) проголосив в українській европейській пресі **Конкурс** на написання спогадів про життя українського народу під СССР та під німецькою окупацією. Прийняття конкурсових праць припиняється 31 березня 1948 року.

Головна ціль проголошення Конкурсу була, щоб українці поза межами рідного краю писали спогади про пережиті роки. Тим спричинилось би до врятування багатьох цінних відомостей, потрібних для висвітлення істориками доби окупації України Москвою та німцями.

Цю ціль Осередок до певної міри вже осягнув. Прислані спогади відносяться до різних сторін життя в Україні. Прислані ж в той час до Музею-архіву деякі документи з тих часів роблять ті спогади ще більш вартісними. Зовсім певно, як про те має відомість Осередок, що в будучому число тих вартісних матеріялів зросте, а також і число оригінальних спогадів.

Більшість одержаних спогадів, як і документів, а також і літературні праці, треба видати друком. Осередок видасть спогади, як будуть признані комісією суддів Конкурсу. Решта праць будуть переховуватись в архіві.

Однак Головна Дирекція Осередку вважає, що всі ті праці треба видати. **І так може статись при активній допомозі українського громадянства.**

Осередок певний, що між українцями Канади й Америки є досить осіб, які могли б самостійно причинитись до видання деяких з тих праць.

Та коли одній людині затяжко було б взяти на себе такий обовязок, можна те саме зробити двох, трох, чотирох і більше людей.

По широких просторах Канади й Америки мається велике число українських освітніх організацій: Народні Доми, Просвіти, Читальні і інше. Всі вони бажають зробити для сучасного й будучого щось доброго, сталого й вартісного для свого народу та культури взагалі. І ось тут трапляється добра нагода до увіковічнення свого імени, групи людей чи організації, видаючи важливі матеріяли для історії українського народу, або літературні твори визначних письменників та наукові праці.

Осередок має повідомлення про вислання до Музею-архіву праць наукових та літературних, а тепер і музичних, творів, до переховання. Автори дають право Осередкові видавати їх твори. Це саме відноситься й до численних спогадів, що прислані на Конкурс.

Цим Осередок оголошує, що бажаючі особи, групи чи організації можуть видати своїм коштом якісь спогади, наукові чи літературні твори.

В книзі, яку забажає видати особа, група людей чи організація, буде подано імя й прізвище видавця і по бажанні фотознимка.

Ціни за видання можуть бути різні й будуть залежати від великости твору, якости паперу й оформлення. Ціна видання буде від $200 і вище.

Осередок (її комісії) подасть бажаючим докладний опис і зміст праць та прізвища авторів. (Прізвища авторів спогадів можуть бути подані тільки з їх дозволу).

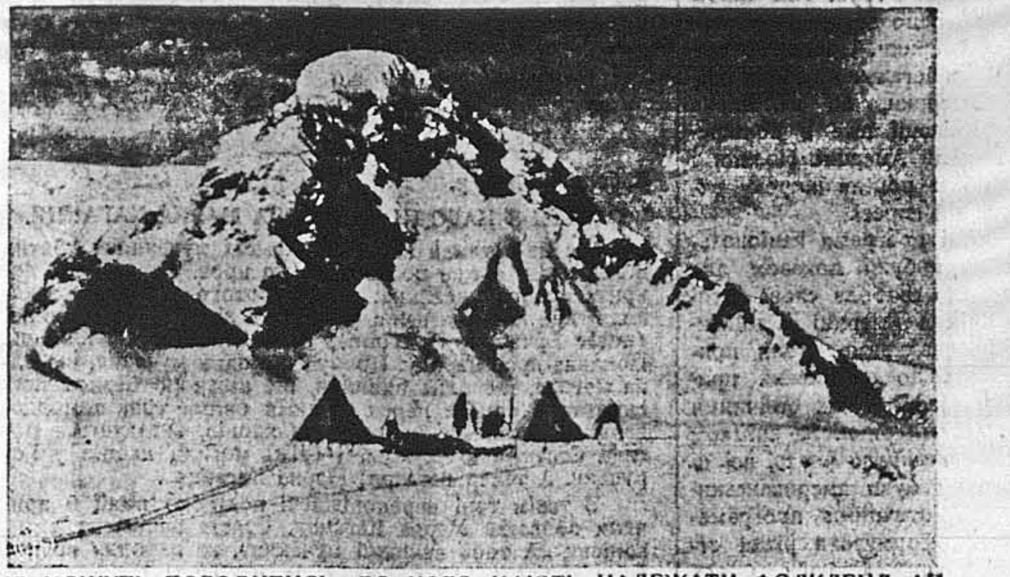
Праць (творів) видавцям Осередок вислати не зможе й застерігає в імені авторів всі належні їм права. Видаватимуться твори під фірмою видавництва „Культура й Освіта".

Українці Канади й Америки! Друкувати матеріяли до історії України та її культури мусить сам нарід. Українці не мають своєї держави. Не маємо також на американському континенті багатих видавництв. Не маємо й багатих людей — меценатів, що могли б те зробити, але маємо велике число патріотів-українців та їх культурних організацій. Обєднаними зусиллями можна доказувати чудес **і Осередок закликає вас всіх до такого чину.**

Творім сучасною активністю світлу будучність для своїх братів на рідних землях, а для своїх дітей право бути гордими своїми батьками: **людьми любови, посвяти й чину.** Осередок загально-українська установа й не знає поділів. **Зголошуйте готовість до видання творів! Вступайте в ряди творців української сили й значности!**

З предложеннями й за інформаціями голосіться на адресу:

Ukrainian Cultural and Educational Centre
P. O. Box 3093,
Winnipeg, Man., Canada
Головна Дирекція Осередку.

НЕ МОЖУТЬ ПОГОДИТИСЬ, ДО КОГО МАЮТЬ НАЛЕЖАТИ ФОЛКЛЕНД АЙЛЕНДС. — Аж три держави — Чіле, Аргентина та Велика Британія — спорять за це, до кого мають належати Фолкленд Айлендс, що положені в Антарктиді й мають стратегічне значення. На картині бачимо чілійську експедицію, що розтаборилась під горою. Чіле мабуть і стане остаточним власником тих островів.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допомогового Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

12,680 Пошукую родину на скитальщині Танчак Василя та його синів з с. Стільсько, Миколаїв над Дністром (Жидачів) від Танчак Теодора в Америці.

12,681 Качинський Якова с. Андрія з с. Гоща (Рівне-Волинь) від Кульчицький-Качинський Михайла.

12,682 Сарахман Анелі з с. Отинія (Станиславів) від Сарахман Василя.

12,683 Макар Олекси і Катерини з с. Рибне (Лісько) від Макар Івана.

12,684 Желяско Івана з с. Ріпко (Горлиці-Краків) від Желяско Іваан.

12,685 Король Віктора, Вакуляк Максима і його синів Івана і Антона від Поліщук Олекси з с. Лисин (Дубно).

12,686 Юркевич Осипа Базарницький Куницький з с. Білого Каміня (Золочів) від д-ра Кіжик Володимира.

12,687 Лясковичі Анастазії зам. Шклярек Гелени і Олекси Ласкович з Монастириск (Бучач) від Ласкович Гиларія.

12,688 Кісецька Катерини з дому Совєцька від Мостецький Михайла.

12,689 Шевчук Анни, Качуровська Анни та знакомих з Золотого Потока (Бучач) від Кушицький Івана.

12,690 Турчин Федора-Стефанович з Вел. України від Макарович Василя.

12,691 Шпак Якова від Лібович Михайла з с. Глудно (Березів).

12,692 Буртейчук Миколи с. Івана, Буртейчук Миколи с. Проця, Буджак Миколи с. Михайла, Буртейчук Степана з Мологвіздця (Коломия) від Бутчак Василя.

12,693 Кукурудза Михайла, Мальованчук Івана, Лесик Андрія, Іванишин Гриня, Дромарецький Михайла і Анни з с. Гриціівці (Товмач) від Вакун Петра.

12,694 Апостолюк Степана, Попович Анни з дому Апостолюк від Апостолюк Ілії.

12,695 Гомер Івана, Дмитра Степана, Марії, Анастазії від Гомер Остапа з с. Поляна Хивська (Перемишль).

12,696 Лапоть Ольги тітки з с. Щавія від Ярмолович Ольги зам. Петрушка з с. Ляховичі (Новогородок).

12,697 Бода Соні або її сина Михайла тітка з Діліїва (Станиславів) від Заяць Марти д. Юрка.

12,698 Ярмулович Оліяна, Романовський Антона з с. Ляхович (Ново Городок) від Петрушка Ольги з дому Ярмулович.

12,699 Тарас Михайла від Тарас Івана з с. Дрогомишль (Яворів).

12,700 Сокалюк Михайла з Радехова від Охота Василя.

12,701 Ільків Гната з с. Репеть (Сянік) від Ільків Теодора.

12,702 До знакомих з с. Борині (Турка) від Кісілевич Марії.

12,703 Палцан Касі від Палцан Миколи з с. Зарудя (Тернопіль).

12,704 Сович Анни вуеч. брат. Кеш з с. Гусне Вижне від Федко Івана.

12,705 До краянів з Коломийщини від інж. Трильовський Василя.

12,706 Коваль Григорія, Макар Степана, Коривчак Миколи, Борковського Михайла, Махник Михайла від Марчак Йосифа з с. Лодан (Лісько).

12,707 Пісуляк Андрія і земляків з с. Шегині (Перемишль) від Повч Андрія.

12,708 Григус Антона (з львівської Філії Товр.) від Підлужний Антона.

12,709 Шрамяк Івана від Шрамяк Марії з с. Брониці (Дрогобич).

12,710 Артесюк Теофіля з с. Незвір (Луцьк) від Пономаренка Івана.

12,711 Крисоватий Івана, Зафігурний Михайла, Флінт Степана зі Збаража від Флінт Омеляна.

12,712 Дуран Василя і Михайла з с. Либогора (Турка) від Дуран Федора.

12,713 Луцейко Осипа з Любичі (Рава Руська) від Заровський Богдана.

12,714 Радимський Василя з с. Рушельчиці (Перемишль) від Радимський Олександра.

12,715 Молчан Павла з Херсонщини від Поліщук Василя.

12,716 Самойленко з м. Лохвиць (біля Полтави) від Самойленко Лідії.

12,717 Синишин Петра-Павла від Цибаняк Василя з с. Лінена Мала (Старий Самбір).

12,718 Лялюк Марії з дому Назар з с. Яворів (Львів) від Хомик Софії.

12,719 Іваневич Данила і Теклі з с. Волиця (Жовква) від Іваневич Михайла.

12,720 До рідних і земляків з м. Зинькова Полтавщини і Катеринославщини від Доценко Леоніда.

12,721 Манькут Григорія з с. Себачів (Сокаль) від Павловська Ольги.

12,722 Бардиш Миколи з с. Пациків (Долина) від Бардиш Петра.

12,723 Пастирнак Теклі з с. Трійця (Сянік) від Хома Марії.

Голоситись на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 1. березня 1948 року помер у 57. році життя

ФИЛИП ВИХАНСЬКИЙ,

член Укр. Зап. Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу з Ню Йорку.

Покійний родився в селі Дублянии, пов. Самбір, Зах. Україна.

Похорон відбувся в четвер, 4. березня, в год. 9:30 рано, з пох. заведеня П. Яреми до церкви св. Юрія при 7. вул.

П. Кучма, секр.

ТАРЗАН, ч. 1797. Катастрофа.

Приголомшений Петро піднявся на ноги, а саме тоді Нкіма перебігла через поляну.

Швидко вхопив Крас за стрільбу і випалив.

Мала малпочка впала на землю.

„Ось твій дух!" — захарчав ватажок, підносячи малпу з землі.

„А тут буде йому кінець".